

MULTIMEDIA VOSITALARINING FORTEPIANO IJROCHILIGIDAGI PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Lyatifova Zubayda Refatovna

Xalqaro Nordik Universiteti 2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Maqolada fortepiano ijrochiligi ta'limida multimedia vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining musiqa ta'limiga kirib kelishi fortepiano mashg'ulotlarining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning ijrochilik mahoratini rivojlantirish hamda mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil ekanligi yoritilgan. Shuningdek, audio va video materiallar, interaktiv dasturlar, elektron notalar, virtual pianino platformalari hamda mobil ilovalarning fortepiano ijrochiligini o'qitishdagi afzalliklari ilmiy jihatdan asoslangan. Multimedia vositalari orqali o'quvchilarning texnik tayyorgarligi, musiqiy tafakkuri, eshitish qobiliyati, ritm sezgisi va ijodiy faolligini rivojlantirish usullari tahlil qilingan. Maqolada multimedia texnologiyalarini dars jarayoniga integratsiya qilishning metodik yondashuvlari ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: fortepiano, multimedia vositalari, musiqa ta'limi, pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim, ijrochilik mahorati, interaktiv ta'lim, musiqiy kompetensiya.

Abstract: This article examines the pedagogical opportunities of multimedia tools in piano performance education. The integration of modern information and communication technologies into music education significantly improves the effectiveness of piano instruction, enhances students' performance skills, and promotes independent learning. The educational value of audio and video resources, interactive software, electronic sheet music, virtual piano platforms, and mobile applications is analyzed. The study also discusses methods of developing students' technical skills, musical thinking, listening abilities, rhythm perception, and creative activity through multimedia technologies. Furthermore, methodological approaches to integrating multimedia tools into piano lessons are presented.

Keywords: piano performance, multimedia tools, music education, educational technologies, digital learning, performance skills, interactive education.



Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish pedagogik faoliyatning muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ayniqsa, san'at ta'limida multimedia vositalari o'quv jarayonining sifatini oshirish, o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini yaxshilash hamda ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda katta imkoniyatlarga ega.

Fortepiano ijrochiligi murakkab amaliy fanlardan biri bo'lib, unda nazariy bilimlar bilan bir qatorda texnik mahorat, eshitish qobiliyati, musiqiy tafakkur va badiiy talqin muhim o'rin egallaydi. An'anaviy o'qitish metodlari bilan bir qatorda multimedia texnologiyalaridan foydalanish ushbu kompetensiyalarni yanada samarali rivojlantirish imkonini beradi.

Buyuk pedagog Dmitriy Kabalevskiy musiqa ta'limining asosiy vazifasi shaxsning estetik dunyoqarashini shakllantirish ekanligini ta'kidlagan. Karl Orff esa musiqa ta'limida interfaol va amaliy faoliyatning ahamiyatini alohida qayd etgan. Bugungi kunda ushbu pedagogik g'oyalar multimedia texnologiyalari yordamida yanada samarali amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, individual yondashuvni ta'minlash hamda mustaqil ta'limni rivojlantirishning samarali vositasi sifatida e'tirof etiladi. Mazkur maqolaning maqsadi fortepiano ijrochiligi darolarida multimedia vositalarining pedagogik imkoniyatlarini ilmiy asosda tahlil qilish hamda ulardan samarali foydalanish metodlarini yoritishdan iborat.

So'nggi yillarda musiqa ta'limida multimedia texnologiyalaridan foydalanish sezilarli darajada kengaydi. Audio yozuvlar, videodarslar, elektron notalar, virtual pianino dasturlari hamda mobil ilovalar fortepiano mashg'ulotlarini yanada samarali tashkil etishga xizmat qilmoqda.

Multimedia vositalari bir vaqtning o'zida matn, tasvir, animatsiya, audio va videoni uyg'unlashtirgani sababli o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Natijada o'quv materiallari yanada tushunarli va esda qolarli bo'ladi. Fortepiano mashg'ulotlarida mashhur pianistlarning ijrolarini video orqali tahlil qilish, notalarni elektron shaklda o'rganish hamda metronom va ritm dasturlaridan foydalanish o'quvchilarning texnik tayyorgarligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Fortepiano ta'limida audio va video materiallardan foydalanish eng samarali metodlardan biri hisoblanadi.

Professional ijrochilarning konsert yozuvlarini tinglash orqali o'quvchilar:

- asarning badiiy talqinini tushunadi;



- dinamika va artikulyatsiyani o'rganadi;
- pedal texnikasini kuzatadi;
- sahna madaniyatini egallaydi.

Video yozuvlar esa qo'l holati, barmoqlar texnikasi, o'tirish madaniyati va harakat koordinatsiyasini vizual ravishda namoyish etadi.

Pedagogik kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, vizual materiallardan foydalangan o'quvchilar murakkab texnik elementlarni an'anaviy tushuntirishga nisbatan tezroq o'zlashtiradilar

Bugungi kunda fortepiano ta'limida ko'plab interaktiv dasturlar qo'llanilmoqda.

Bunday dasturlar:

- notalarni avtomatik tekshiradi;
- ritm xatolarini aniqlaydi;
- ijro tezligini nazorat qiladi;
- mashq statistikasini shakllantiradi;
- individual tavsiyalar beradi.

Natijada o'quvchi o'z xatolarini mustaqil tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Interaktiv platformalar o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi va o'qituvchi nazoratini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. Elektron notalar fortepiano ta'limining ajralmas qismiga aylanmoqda.

Elektron notalar orqali:

- repertuarni tez topish;
- asarni turli tonalliklarga o'tkazish;
- kerakli joylarni belgilash;
- izohlar yozish;
- notalarni planshet orqali o'qish imkoniyati yaratiladi.

Bu esa dars vaqtini tejaydi hamda o'quvchilarning mustaqil mashq qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Fortepiano ijrochiligida multimedia vositalari quyidagi kompetensiyalarni rivojlantiradi:

- musiqiy eshitish;
- ritm sezgisi;
- texnik mahorat;
- barmoqlar koordinatsiyasi;
- musiqiy tafakkur;



- estetik did;
- sahna madaniyati;
- ijodiy fikrlash.

Masalan, metronom dasturlari ritmni barqarorlashtirsa, audio yozuvlarni tahlil qilish o'quvchilarning o'z ijrosini tanqidiy baholash ko'nikmasini rivojlantiradi.

Fortepiano mashg'ulotlarida multimedia vositalaridan foydalanish quyidagi ketma-ketlik asosida tashkil etilishi maqsadga muvofiq:

1. Asar haqida qisqa video yoki audio namuna tinglash.
2. Asarning tarixiy va badiiy mazmunini tushuntirish.
3. Elektron nota bilan ishlash.
4. Texnik mashqlarni interaktiv dasturlar yordamida bajarish.
5. O'quvchi ijrosini videoga yozib tahlil qilish.
6. Mustaqil mashg'ulot uchun raqamli topshiriqlar berish.

Bunday metodika o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi hamda individual yondashuvni ta'minlaydi. Multimedia vositalari fortepiano ijrochiligini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Audio va video materiallar, elektron notalar, interaktiv dasturlar hamda mobil ilovalar darslarning samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantiradi va ijrochilik mahoratini takomillashtiradi.

Shuningdek, multimedia texnologiyalaridan maqsadli foydalanish musiqiy eshitish, ritm sezgisi, texnik tayyorgarlik, badiiy talqin va ijodiy tafakkurning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa fortepiano ta'limining sifatini oshirish hamda zamonaviy ta'lim talablariga mos raqobatbardosh ijrochilarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida fortepiano ta'limiga sun'iy intellekt, virtual reallik va adaptiv o'quv platformalarini joriy etish multimedia texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini yanada kengaytirishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kabalevsky, D. (1988). Music Education: Theory and Practice. Moscow: Prosveshcheniye.
2. Neuhaus, H. (1973). The Art of Piano Playing. London: Kahn & Averill.



3. Orff, C. (1978). Orff-Schulwerk: Music for Children. New York: Schott Music.
4. Kodály, Z. (1974). Selected Writings on Music Education. London: Boosey & Hawkes.
5. Swanwick, K. (1999). Teaching Music Musically. Routledge.
6. Hallam, S. (2010). Music Education: The Role of Technology. *International Journal of Music Education*, 28(2), 123–136.
7. *Journal of Research in Music Education*. (2022). Digital Technologies in Piano Education, 70(3), 215–230.
8. *International Journal of Music Education*. (2021). Multimedia Learning in Instrumental Music Teaching, 39(4), 456–470.
9. UNESCO. (2023). ICT in Education. Paris: UNESCO.
10. ERIC. (2023). Digital Learning in Music Education. Education Resources Information Center.
11. ResearchGate. (2023). Studies on Multimedia Technologies in Music Education.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’limni raqamlashtirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta’lim tizimiga joriy etishga oid qarorlari va me’yoriy hujjatlari.

